I. Фондация "Национален съвет за журналистическа етика"

Фондация "Национален съвет за журналистическа етика" (НСЖЕ) е създадена през 2005 г. като юридическо лице с нестопанска цел за извършване на дейност в обществена полза.

Целта на Фондацията е да създаде и поддържа система за саморегулиране на печатните и електронните медии в България на основата на Етичния кодекс на българските медии, приет през 2005 г.

Съучредители на фондацията са Асоциация на българските радио- и телевизионни оператори - АБРО, Съюзът на издателите в България, Съюзът на българските журналисти, Българска медийна коалиция и Фондация "Център за развитие на медиите".

В по-широк план, Фондацията си поставя за цел чрез утвърждаването на единни професионални стандарти, популяризиране на медийната саморегулация и правото на засегнатите лица на жалба, да спомогне за повишаване на информационната култура на аудиторията и създаване на потребност за търсене на точна, проверена и балансирана информация. Считаме, че това повишава доверието в медиите, както и тяхната отговорност.

За да гарантира достъпна, ясна, бърза и безплатна процедура за подаване и разглеждане на жалби от граждани и организации срещу печатни и електронни медии, НСЖЕ поддържа секретариат и работен орган – Комисия за журналистическа етика, която разглежда и се произнася по постъпилите жалби.

Не на последно място, чрез утвърждаването на високи професионални журналистически стандарти, нашата работа защитава залегналите в Конституцията на Република България комуникационни права на българските граждани.

След двугодишно прекъсване на работата на Фондацията и след обновяване на състава на Съвета на учредителите, от началото на 2015 г. година Фондацията функционира под председателството на г-жа Силва Зурлева – член на Борда на директорите на Нова Броудкастинг Груп. Избраната в началото на годината единна Комисия за журналистическа етика, в която влизат професионалисти с отлична репутация, работи в условията на силен интерес и се ръководи от адв. Александър Кашъмов – ръководител на правния екип на Програма Достъп до Информация.

Комисията прие и оповести на уеб-страницата на Фондацията "Правилник за дейността", с който уреди организацията на дейността си.

II. Състав на Комисията за журналистическа етика

Настоящият състав на Комисията за журналистическа етика започна работа в началото на 2015 г., като на организационно заседание на 21 януари избра за свой председател – г-н Александър Кашъмов.

Уставът на Фондация "Национален съвет за журналистическа етика" предвижда в 12-членния състав на Комисията да са представени не по-малко от шест действащи журналисти и не по-малко от трима – експерти с висок обществен авторитет.

Изборът на членове на Комисията бе проведен според Устава на Фондацията и по предварително приети правила за избор. Номинации постъпиха от представителите на журналистическата гилдия – редакциите на медиите, както и от организациите, учредители на Фондацията, сред които са едни от най-авторитетните обединения в медийния сектор – Съюзът на българските журналисти, Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори – АБРО, Съюзът на издателите в България и Центърът за развитие на медиите.

Актуалният състав на Комисията влючва действащи журналисти от Телевизия, Радио и Преса, медийни експерти и експерти от т.нар. "гражданска квота", а именно:

1. Александър Кашъмов
2. Бисера Занкова
3. Бойко Василев
4. Весислава Антонова
5. Гена Трайкова
6. Даниела Тренчева
7. Ивайло Цветков – Нойзи
8. Иван Бедров
9. Илия Вълков
10. Невена Праматарова
11. Нели Огнянова
12. Райна Николова

* през м. декември 2015 г. Бисера Занкова се включи в работата на Комисията на мястото на Петя Миронова.

III. Дейност на Комисията за журналистическа етика. Статистика на постъпилите жалби и сигнали

Комисията приема за разглеждане жалби срещу публикации във вестници, списания, информационни агенции, интернет сайтове или други периодични издания, съответно срещу предавания, разпространени в програмите на доставчици на аудиовизуални медийни услуги и радиоуслуги, когато жалбата има за предмет установяване на нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

През 2015 г. в секретариата на Фондация "Национален съвет за журналистическа етика" постъпиха 79 бр. жалби и сигнали, във връзка с които бяха постановени 52 решения в девет редовни заседания.

В повечето случаи съдействието на Комисията е потърсено пряко от засегнатите лица, като няколко жалби са препратени по компетентност от Съвета за електронни медии.

Интерес към работата на Комисията имаше от Асоциацията на европейските журналисти в България. Освен сигнали за нарушения на Етичния кодекс на българските медии, от АЕЖ-България отправиха и призив Комисията да оповести свое становище относно тревожните тенденции при отразяването на трагични събития.

През 2015 г. Комисията за журналистическа етика прие две становища:

- Становище относно защитата на източниците на информация (24 март 2015 г.);
- *Проект на Становище относно отразяването на насилие, бедствия и аварии (28 април 2015 г.);*

Най-голям е делът на жалбите на физически лица. Жалбите на юридически лица имат отношение към точността на представяната информация (ПИБ, Новартис Фарма и Фондация "Качество 21 век").

Статистика на постъпилите жалби според вида на медията

Таблица: *Статистика на жалбите според вида на медията*

Отчетен бе превес на жалбите срещу печатни медии и онлайн новинарски услуги (електронни издания на вестници, списания, информационни агенции и други електронни издания). Техният брой за 2015 г. е 54.

Срещу традиционните електронни медии са получени 24 бр. жалби, които касаят почти изключително Телевизия.

Статистика на постъпилите жалби според вида на твърдяното нарушение

- **Чл. 1.1. "Точност"** – 20 бр. – по отношение на предоставянето на точна и проверена информация, забраната да се укриват или изопачават факти, както и във връзка с изискването да се търси мнението на засегнатата страна;
- **Чл. 1.2. "Поправки"** (публикуване на "право на отговор") – 5 бр., четири от които – в преса и онлайн издания;

- **Чл. 2.1. "Идентификация"** – 2 бр. – аналогични жалби срещу Нова телевизия *(2.1.1. Ще събираме информация с честни и законни средства, без да скриваме, че сме журналисти).*
- **Чл. 2.3. "Неприкосновеност на личния живот"** – 4 бр., сред които - сигнал от Съвета за електронни медии след фокусиран мониторинг на предаването "Папараци" на бТВ;
- **Чл. 2.5. "Дискриминация"** – 42 бр., от които:
  - Жалби срещу печатни и онлайн медии – 30 бр.;
  - Жалби срещу материали в телевизия – 12 бр.
- **Чл. 2.7. "Благоприличие"** – 1 бр.;
- **Чл. 4. "Взаимоотношения в медиите и между медиите"** (с фокус върху задължението да се уважава "авторското право") – 3 бр. жалби, две от които са срещу телевизионни оператори;

Таблица: *Статистика на жалбите според вида на нарушението*

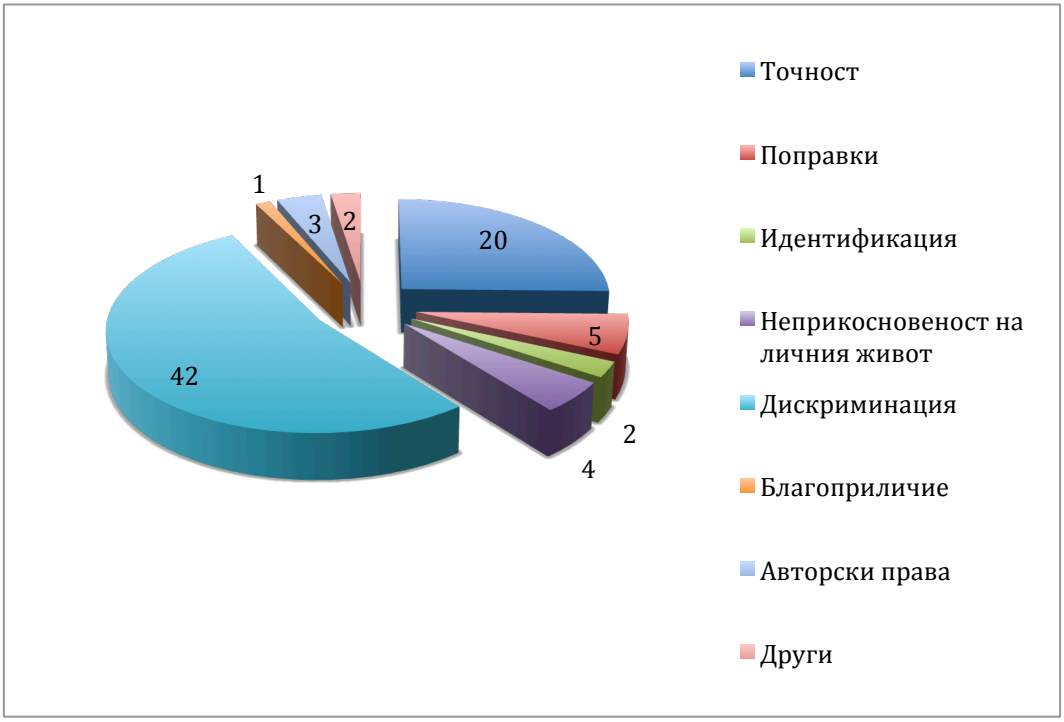

Статистика на постъпилите жалби според начина на произнасяне на Комисията за журналистическа етика

Основен дял в постановените решения имат жалбите, приети за "неоснователни" по отношение на нарушение на Етичния кодекс на българските медии – 32 броя. Като "основателни" са приети 21 жалби.

Значителен брой жалби (19) са оставени без разглеждане или производство не е образувано, във връзка неспазване на правилата за разглеждане на жалбите. Най-често пороците са свързани с превишаване на срока по чл. 7, ал. 3, т. 1 от

Правилника за дейността на Комисията *(не се разглеждат жалби във връзка с публикации/предавания, разпространени преди повече от два месеца от датата на подаване на жалбата)*.

В част от случаите, жалбоподателят не е спазил указанията на изпълнителния директор на Фондацията да допълни жалбата във връзка с регистрирани пропуски и непълноти. Отказ от образуване на производство е постановяван и по правилата на чл. 10, ал. 4 от Правилника – при "явна неоснователност" на жалбата, което не предполага произнасяне по същество.

Таблица: *Статистика на жалбите според начина на произнасяне на Комисията*

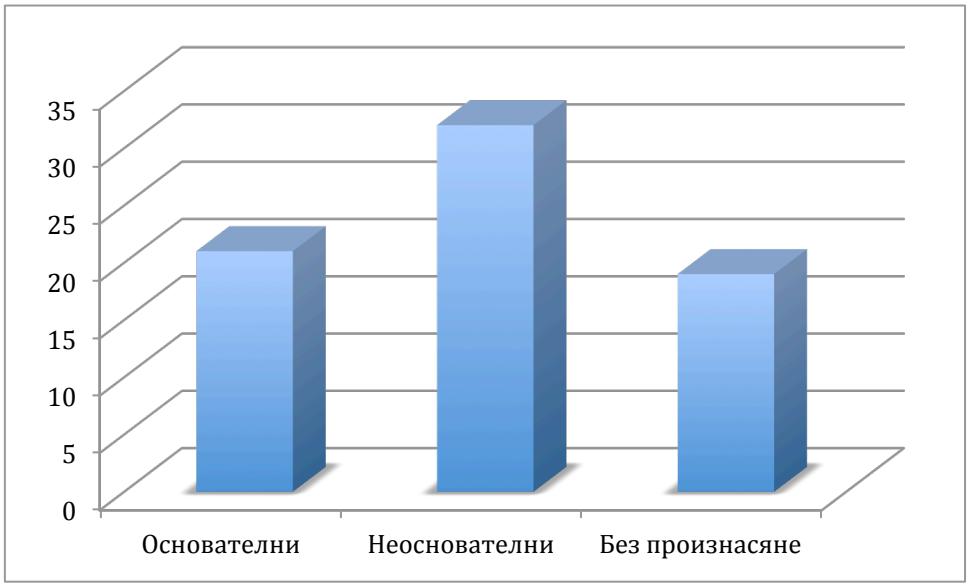

Тенденцията за превес на жалбите, по които Комисията не е намерила нарушение на етичните правила, е валидна в частност за двете най-масови категории според вида на твърдяното нарушение – **"Точност на предоставяната информация"** и **"Дискриминация"**.

При жалбите по чл. 1.1. от Етичния кодекс ("Точност"), касаещи представянето на вярна и проверена информация, като основателни са приети само 2 бр. жалби. Най-съществен тук е делът на жалбите, по които Комисията е отказала произнасяне, във връзка с неспазването на правилата за разглеждане на жалбите.

При жалбите по повод "дискриминация", преобладават онези, приети за "неоснователни", като техният брой е 25.

Анализът на практиката по прилагането на отделните правила на Етичния кодекс на българските медии сочи, че в жалбите относно точността на журналистическите материали обичайно се търси и право на отговор. В отделни случаи, тези жалби съдържат и оплакване за уронване на престиж (ПИБ – Решение № 48/15.12.2015 г.). Тази взаимовръзка затруднява еднозначното класифициране на жалбите по признака "твърдяно нарушение".

В практиката си по жалби, свързани с "дискриминация", Комисията установи смесване в тълкуването на нормите, свързани с прякото подбуждане към

омраза или насилие, и дискриминирането на основата на расов, религиозен или друг признак, когато същият се упоменава без да има съществено значение за смисъла на информацията. В много от жалбите проличава тенденция на прекомерна чувствителност към отразяването на ромския етнос и желание същият да не попада в негативен контекст.

IV. Участие в обществени инициативи и дискусии

Фондация "Национален съвет за журналистическа етика" беше сред инициаторите на подписването на *Споразумение между политическите сили и медиите за неизползване на враждебна и дискриминационна реч в хода на официалната кампания за местни избори 2015 г.* Подписването на документа се извърши на официална церемония в Народно събрание на 23 септември 2015 г.

Представители на Фондация "Национален съвет за журналистическа етика" уважиха поканата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси и Асоциация "Интегро", като взеха участие в работата на кръгла маса, посветена на "езика на омразата", с акцент върху стигматизирането на ромската общност (07 април 2015 г.).

Информация за събитията може да бъде намерена на уеб-страницата на Фондацията.

V. Проекти за 2016 година.

С цел успешно представяне на дейността на Фондация "НСЖЕ", както и за да се повиши публичността и доверието в работата на Комисията за журналистическа етика, планираме обновяване на уеб-страницата на Фондацията - http://mediaethics-bg.org, което да осигури:

- Съвременна визия и визуализация на ключовите елементи на съдържанието;
- Мобилна версия и връзка с Facebook и Twitter;
- Модул за онлайн подаване на жалби;
- Електронен регистър на жалбите с възможност за генериране на справки (статистика) и др.

Мехти Меликов

Изпълнителен директор
Фондация "НСЖЕ"